

Силабус курсу
Економіка природокористування

Освітній ступінь – перший (бакалаврський)

Галузь знань: 10 Природничі науки

Спеціальність: 101 Екологія

Освітньо-наукова програма «Екологія»

Кількість кредитів – 3

Рік підготовки, семестр – 4 рік, VII семестр

Компонент освітньої програми: обов'язковий

Дні занять: вівторок, 11.05-14.05, ауд. 158

Консультації: четвер 14.05, ауд. 158

Мова викладання: українська

Керівник курсу

к. геог. н., доцент. **Чеболда Ігор Юрійович**

**Контактна
інформація**

Chebolda1@gmail.com, 0673688518

Опис дисципліни

Вивчення навчальної дисципліни «Економіка природокористування» пов'язане з вивченням закономірностей формування економічних відносин в умовах екологічних обмежень і забезпечує досягнення здобувачами таких результатів навчання: уміння демонстрації знань та розуміння важливих фактів, понять, принципів та теорії; уміння застосовувати знання та розуміння, отримані в процесі вивчення курсу в процесі вивчення інших дисциплін еколого-економічного спрямування; навички оцінювання, інтерпретації та синтезу інформації з курсу «Економіка природокористування»; навички практичного застосування отриманих знань з курсу; навички знаходити інформацію з первинних та вторинних інформаційних джерел, включаючи пошук інформації через пошукові системи онлайн; навички з наукових комунікативних матеріалів та дискусій; навички необхідні для подальшого професійного зростання.

Основними завданнями є отримання знань та навичок, які потрібні у практичній діяльності при проведенні економічного обґрунтування природоохоронних заходів та їх варіантів, пов'язаних з раціональним використанням природних ресурсів і охорони навколишнього середовища.

У результаті вивчення дисципліни студенти повинні знати: основні питання теорії та практики економіки природокористування, оцінки природних ресурсів і пошуку економічних механізмів досягнення їх раціонального використання; способи виявлення негативного впливу господарської діяльності на довкілля та процедури створення економічного механізму відновлення деградованої природи, а також управління природокористуванням.

Навчальна дисципліна є складовою частиною безперервної екологічної освіти та виховання студентів-екологів, яка спрямована на розвиток у студентської молоді екологічного світогляду, спеціального екологічного мислення, закріплення необхідних знань з метою вирішення конкретних питань їх майбутньої практичної діяльності щодо захисту навколишнього середовища і є заключним етапом у вивченні теоретичних, нормативно-правових та методологічних основ еколого-економічної оцінки природних ресурсів.

Зміст дисципліни розроблено на основі відповідних положень щодо підготовки фахівців у сфері Природничі науки, норм та традицій вищої університетської освіти, а також профілю освітньо-професійної програми.

Навчальний контент

	Теми	Результати навчання
	ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ I. Теоретичні аспекти економіки природокористування. Економічна оцінка природних ресурсів.	
1	ТЕМА 1. Предмет, мета, завдання й структура курсу економіка природокористування	<i>Знати</i> основні передумови формування науки «Економіка природокористування». Предмет та головні задачі науки «Економіка природокористування». Напрямки та форми господарського використання природних ресурсів. <i>Знати</i> наукові основи раціонального природокористування та охорони навколишнього середовища, основні критерії ефективності господарювання в галузі раціонального природокористування, принципи раціонального природокористування. <i>Вміти</i> аналізувати взаємозв'язки суспільних структур і природного базису, встановлювати взаємозв'язок циклів відтворення природного середовища, трудових ресурсів і виробництва.
2	ТЕМА 2. Економічна оцінка природних ресурсів	<i>Знати</i> види оцінок природних ресурсів (витратна, результатна і рентна концепції економічної оцінки природних ресурсів). <i>Знати</i> , що таке диференційна рента, замикаючі витрати. <i>Вміти</i> проводити економічну оцінку земельних ресурсів, оцінку родовищ корисних копалин, водних ресурсів, комплексну економічну оцінку лісових ресурсів.
	ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ II. Плата за ресурси та порушення навколишнього середовища	
3	ТЕМА 3. Економічні механізми регулювання природокористування	<i>Знати</i> види і зміст платежів за використання природних ресурсів. Кадастри основних видів природних ресурсів. Земельний кадастр. Водний кадастр. Кадастр мінеральних ресурсів та відходів. Кадастр вторинних ресурсів. <i>Вміти</i> визначати розміри платежів. Платежі за землю. Особливості плати за воду. Платежі за використання лісових ресурсів. Платежі за використання корисних копалин.
4	ТЕМА 4. Економіко-правові важелі боротьби з забрудненням та іншими порушеннями природного середовища.	<i>Знати</i> характеристики основних видів забруднення атмосферного повітря, характеристики основних видів порушення земельних і ґрунтових ресурсів, види забруднення водних джерел. <i>Вміти</i> використовувати основні підходи до оцінки економічних збитків від різних видів порушення земельних ресурсів, що використовуються для різних цілей. <i>Вміти</i> аналізувати існуючі на сьогоднішній день методичні підходи і рекомендації по оцінці економічного збитку від забруднення водних ресурсів.
	ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ III. Оцінка збитків та ефективності природокористування. Організація і управління природокористуванням	
5	ТЕМА 5. Оцінка збитків від забруднення та інших дій на навколишнє середовище.	<i>Знати</i> загальні класифікації порушень навколишнього природного середовища, основні причини і джерела порушення. <i>Знати</i> базові економічні показники, які покладені в основу кількісної оцінки економічних збитків. <i>Вміти</i> обчислювати збитки від порушення земельних і водних ресурсів, від забруднення атмосфери. <i>Вміти</i> класифікувати збитки по таким ознакам: механізм впливу, форма виявлення, час дії, масштаб, ступінь диференціації.
6	ТЕМА 6. Оцінка економічної і соціальної ефективності раціонального природокористування і охорони природи.	<i>Знати</i> , що таке природоохоронна діяльність як складова частина виробничо-господарської діяльності. <i>Знати</i> склад природоохоронних витрат, капітальні /довгострокові/ вкладення, поточні витрати. <i>Вміти</i> проводити економічний аналіз природоохоронної діяльності на підприємствах, визначати економічну ефективність природоохоронних витрат.
7	ТЕМА 7. Економічні аспекти проведення екологічної політики.	<i>Знати</i> стратегію охорони природи в Україні, у регіоні, на підприємстві, природоохоронне законодавство, підзаконні акти, господарські рішення. <i>Знати</i> принципи управління охороною довкілля, методи управління. <i>Вміти</i> складати довгострокові плани природокористування і охорони довкілля по різних рівнях господарювання. <i>Вміти</i> визначати напрямки природоохоронної діяльності підприємств. <i>Вміти</i> використовувати досвід застосування розвинених країн у галузі управління природокористуванням.

Формування програмних компетентностей

Індекс в матриці ОП	Програмні компетентності
ЗК 01.	Знання і розуміння предметної області та професійної діяльності.
ЗК 02.	Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.
ЗК 03.	Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.
ЗК 06.	Здатність спілкуватися державною мовою як усно так і письмово.
ЗК 06.	Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (експертами з інших галузей знань чи видів економічної діяльності).
ЗК 07.	Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.
ЗК 09.	Здатність працювати в команді.
ЗК 10.	Навички міжособистісної взаємодії.
ЗК 11.	Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.
ЗК 12.	Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.
ФК 14.	Знання та розуміння теоретичних основ екології, охорони довкілля та збалансованого природокористування.
ФК 15.	Здатність до критичного осмислення основних теорій, методів та принципів природничих наук.
ФК 16.	Розуміння основних теоретичних положень, концепцій та принципів математичних та соціально-економічних наук.
ФК 23.	Здатність до використання сучасних інформаційних ресурсів для екологічних досліджень.
ФК 25.	Здатність до опанування міжнародного і вітчизняного досвіду вирішення регіональних та транскордонних екологічних проблем.
ПРН 01.	Демонструвати розуміння основних принципів управління природоохоронними діями та/або екологічними проектами.
ПРН 02.	Розуміти основні екологічні закони, правила і принципи охорони довкілля та природокористування.
ПРН 03.	Розуміти основні концепції, теорії та практичні проблеми в галузі природничих наук, що необхідні для аналізу і прийняття рішень в сфері екології, охорони довкілля та оптимального природокористування.
ПРН 04.	Використовувати принципи управління, на яких базується система екологічної безпеки.
ПРН 07.	Розв'язувати проблеми у сфері захисту навколишнього середовища із застосуванням загальноприйнятих та/або стандартних підходів та міжнародного і вітчизняного досвіду.
ПРН 08.	Уміти проводити пошук інформації з використанням різних джерел для прийняття обґрунтованих рішень.

ПРН 09.	Демонструвати навички оцінювання непередбачуваних екологічних проблем і обдуманого вибору шляхів їх вирішення.
ПРН 10.	Уміти застосовувати програмні засоби, ГІС технології, ресурси Інтернету для інформаційного забезпечення екологічних досліджень.
ПРН 11.	Уміти прогнозувати вплив технологічних процесів та виробництв на навколишнє середовище.
ПРН 12.	Брати участь у розробці та реалізації проектів, направлених на оптимальне управління та поводження з виробничими та муніципальними відходами.
ПРН 13.	Уміти формувати ефективні комунікаційні стратегії з метою донесення ідей, проблем, рішень та власного досвіду в сфері екології.
ПРН 14.	Уміти доносити результати діяльності до професійної аудиторії та широкого загалу, робити презентації та повідомлення.
ПРН 15.	Уміти пояснювати соціальні, економічні та політичні наслідки впровадження екологічних проектів.
ПРН 18.	Поєднувати навички самостійної та командної роботи задля отримання результату з акцентом на професійну сумлінність та відповідальність за прийняття рішень.
ПРН 19.	Підвищувати професійний рівень шляхом продовження освіти та самоосвіти.
ПРН 20.	Уміти формувати запити та визначати дії, що забезпечують виконання норм і вимог екологічного законодавства.
ПРН 21.	Уміти обирати оптимальні методи та інструментальні засоби для проведення досліджень, збору і обробки даних.
ПРН 22.	Брати участь у розробці проектів і практичних рекомендацій щодо збереження довкілля.
ПРН 23.	Демонструвати навички впровадження природоохоронних заходів та проектів.
ПРН 24.	Розуміти і реалізовувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності вільного демократичного суспільства, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.
ПРН 25.	Зберігати та примножувати досягнення та цінності суспільства на основі розуміння місця предметної області у загальній системі знань, використовувати різні види та форми рухової активності для ведення здорового способу життя.

Літературні джерела

1. Данилишин Б.М., Дорогунцов С.І., Міщенко В.С., Коваль Я.В., Новоротов О.С., Паламарчук М.М. Природно-ресурсний потенціал сталого розвитку України.- Київ, РВПС України. 1999.-716 с.
2. Оптимізація природокористування в 5-ти т. : Навч. посіб. Т. 1. Природні ресурси: еколого-економічна оцінка / Дорогунцов С.І., Муховиков А.М., Хвесик М.А. – К. : Кондор, 2004. – 291 с.
3. Руденко В.П. Географія природно-ресурсного потенціалу України. У 3-х частинах: Підручник.-К.: ВД “К.-М. Академія” – Чернівці: Зелена Буковина, 1999.-568 с.
4. Хвесик М.А., Горбач Л.М., Кулаковський Ю.П. Економіко-правове регулювання природокористування: Монографія. – К.: Кондор, 2004. – 524 с.
5. Царенко О.М., Злобін Ю.А. Навколишнє середовище та економіка природокористування: Навчальний посібник. – К.: Вища школа, 1999. – 176с.
6. Чеболда І.Ю. Економіка природокористування: Навч. матеріали.- Тернопіль, ТДПУ.-

2002.- с.

7. Яремчук І.Г. Економіка природокористування.-К.: Просвіта, 2000.- 431с.

Політика оцінювання

●**Політика щодо дедлайнів та перескладання:** Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (75% від можливої максимальної кількості балів за вид діяльності балів). Перескладання модулів відбувається із дозволу деканату за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).

●**Політика щодо академічної доброчесності:** Списування під час контрольних робіт та екзаменів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). Мобільні пристрої дозволяється використовувати лише під час он-лайн тестування та підготовки практичних завдань в процесі заняття.

●**Політика щодо відвідування:** Відвідування занять є обов'язковим компонентом оцінювання, за яке нараховуються бали. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, працевлаштування, міжнародне стажування) навчання може відбуватись в он-лайн формі за погодженням із керівником курсу.

Оцінювання

Остаточна оцінка за курс розраховується наступним чином:

Види оцінювання	% від остаточної оцінки
Модуль 1 (теми 1, 2) усне опитування, тести, завдання	20
Модуль 2 (теми 3, 4) усне опитування, тести, завдання	20
Модуль 3 (теми 5-7) усне опитування, тести, завдання	30
Екзамен	30

До Силабусу також готуються матеріали навчально-методичного комплексу:

- 1) Навчальний контент (розширений план лекцій)
- 2) Тематика та зміст практичних робіт
- 3) Електронне навчання в системі MODLE